VOIMAA VANHUUTEEN

Ikäinstituutti

Huhtikuu 2019

Vuosiseuranta 2018
Närpiö

Asukasluku: 9507, 75 vuotta täyttäneitä: 1357 (14,3 %), Lähde: Sotkanet 2017

Närpiö valittiin mukaan Voimaa vanhuuteen -ohjelmaan vuonna 2016. Ohjelmassa on tällä hetkellä mukana yhteensä 48 kuntaa (kuvio1.) Tässä koosteessa esitetään yhteenveto kuntanne Voimaa vanhuuteen -työn etenemisestä 2018 vuosiseurantatietojen pohjalta sekä toiminnasta alkuvuodesta 2019. Koosteessa on myös kehittämisehdotuksia viimeiselle mentorointiohjelman vuodelle.

Voimaa vanhuuteen -työ kohdennetaan kotona tai palveluasunnoissa asuville iäkkäille (pääosin 75+), joilla on alkavia toimintakyvyn ongelmia ja jotka eivät pääsääntöisesti ole hoivapalvelujen piirissä.

1. Yleistä

- Julkinen sektori tukee järjestöjä iäkkäiden liikuntatoiminnan järjestämisessä kouluttamalla ohjaajia ja ryhmäläisiä, tarjoamalla liikuntavälineitä ja materiaaleja järjestöjen käyttöön.
- Liikuntakalenteriin on koottu iäkkäille suunnatut ryhmät.
- Kaupungissa toimii palveluliikenne. Tarvetta olisi sen lisäksi saada kuljetuspalveluja, jotta sivukylien ikäihmiset voisivat osallistua liikuntaharjoitteluun.
- Kunnassa on tehty yhteistyötä *Soveltavaa liikuntaa kaksikielisiin kuntiin -hankkeen* kanssa. On pidetty yhteinen liikuntafoorumi, jossa kuultiin kuntalaisten toiveita ja tarpeita liikuntatoiminnasta.
- Yhteistyötä tehdään myös Kristiinankaupungin kanssa, joka oli VV-kärkikunta 2017-2018.
- Paikallislehti on aktiivisesti mukana tiedottamisessa.

Kuvio 1. Voimaa vanhuuteen -ohjelman valitut kunnat, vuonna 2016 (oranssi) ja vuonna 2017 (sininen) ja 2018 valitut (punainen).

2. Voimaa vanhuuteen -työryhmä

- Työryhmän työrukkasena toimii liikunnanohjaaja ja kuntoutuksen fysioterapeutti. Mukana on myös kansalaisopiston, Folkhälsanin, eläkeläisjärjestöjen ja vanhusneuvoston edustajat.

3. Ohjattu liikuntatoiminta

Kuvio 2. Kohderyhmän iäkkäille tarkoitettu ohjattu liikuntatoiminta vuonna 2018, yhteensä 50 ryhmää.

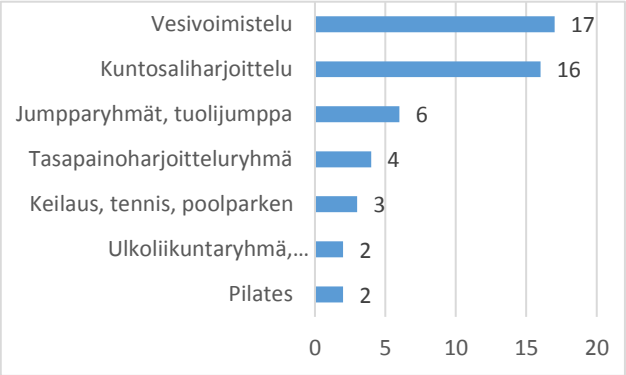

Kotona asuville, toiminta- ja liikkumiskyvyltään heikentyneille iäkkäille (pääsääntöisesti 75+) suunnattuja liikuntaryhmät ja osallistujamäärät lisääntyivät jonkin verran. 2018.

- 50 ryhmää (46 ryhmää 2017)
- 763 osallistujaa (695 osallistujaa 2017)
- enemmistö oli edelleen naisia, 542 hlö
- miehiä oli 221 hlö, miehille suunnattuja ryhmiä oli kolme (3).
- enemmistö (692) oli alle 80 vuotiaita
- liikkumiskyvyn testaus tehtiin 17 ryhmässä. (2017 vain yhdessä ryhmässä).

- Suosituinta ohjattua liikuntaa oli edelleen vesivoimistelu ja kuntosaliharjoittelu (kuvio 2).
- Järjestöille on jaettu jumppaohjeita ja -materiaali liikuntatoiminnan lisäämiseksi järjestöjen omissa tapaamisissa.
- Kaikki ryhmät kokoontuivat kerran viikossa.

- Monelle ikäihmiselle kuntosaliryhmän ja kuljetuksen maksu oli este jatkaa harjoittelua. Palvelubussin aikataulu ei mahdollista asioiden hoitoa sekä jumpparyhmässä käyntiä.

Onnistumisia

- ✓ Yhteistyö paikallislehden ja Lähi-tv:n kanssa: viikoittaisessa tv-lähetyksessä jumpataan Kunnon eväät -korttien mukaan. Lehdessä julkaistaan joka viikko yksi liike (52 liikettä) tv-ohjelmasivulla.
- ✓ Liikkumiskyvyn testauksia on onnistuneesti lisätty ryhmissä. Testien perusteella voidaan laatia yksilöllinen harjoitusohjelma, joka motivoi harjoitteluun.

Kehittämisehdotuksia

- ✓ Kahdesti viikossa tapahtuvaa tehoharjoittelujaksoja tulisi olla tarjolla kohderyhmän iäkkäille, sillä erityisesti he hyötyvät tavoitteellisesta harjoittelusta.
- ✓ Ravitsemusohjausta tulisi jakaa enemmän liikuntaryhmissä.
- ✓ Liikuntatoimintaa tulisi olla tarjolla myös iäkkäimmille, (yli 80-vuotiaille).

4. Ulkoilu

Iäkkäiden avustettua ulkoilua on tarjolla kotihoidossa ja SPR:llä on omia vapaaehtoisia avustajia, samoin Folkhälsanin resurssipoolissa. Toimintaa koetetaan koordinoida yhdessä kaupungin kanssa. Närpiössä osallistuttiin myös Vie vanhus ulos -kampanjaan. Verkkosivuille kirjattiin 195 ulkoilua.

Vanhustenviikolla järjestettiin kunnan eri toimialojen sekä monen eri järjestön yhteistyönä liikunta- ja ulkoilutapahtumia eri puolilla kuntaa. Viidessä tapahtumassa oli osallistujia yhteensä 305, joista ikäihmisiä 145.

5. Liikuntaneuvonta

Närpiössä liikuntaneuvontaa annetaan edelleen seniorineuvonnan yhteydessä, jossa liikuntaa otetaan puheeksi tapaamisissa. Asiakkaat ohjautuvat kertaluontoiseen neuvontaan oma-aloitteisesti tai ammattilaisen ohjaamana. Heille annetaan liikuntaohjeita, ravitsemusohjeita ja kannustetaan lisäämään liikuntaa. Tarvittaessa ohjataan fysioterapeutille. Kirjallista liikkumissuunnitelmaa ei tehdä.

Onnistumisia

- ✓ Seniorineuvonnan asiakastapaamisissa liikunta on tärkeä osa neuvontaa, myös ravitsemusohjauksen materiaalia otettu käyttöön.

Kehittämiskohteita

- ✓ Iäkkäille tulisi olla tarjolla erillistä matalan kynnyksen liikuntaneuvontaa (valtakunnallisten suositusten mukaisesti).

6. Koulutus

Närpiön edustajat ovat osallistuneet Voimaa vanhuuteen -ohjelman tarjoamiin maksuttomiin koulutuksiin ohjelmakauden aikana (2016-2018)

- Voimaa vanhuuteen -verkostotapaaminen, starttiseminaari 1 osallistuja (2016)
- Voitas-kouluttajakoulutus, 2 osallistujaa (2016)
- Ulkoiluystäväksi iäkkäälle -kouluttajakoulutus, 2 osallistujaa (2017)
- Liikuntaneuvontaa ikäihmisille, 10 osallistujaa, (2017)
- Virikkeitä iäkkäiden liikunnanohjaukseen, 3 osallistujaa (2018)

Voimaa vanhuuteen -työpajat ja oppimisverkostotapaamiset Seinäjoki 24.4.2018 ja Vaasa 27.9. 2019, kaksi osallistujaa

Paikallisia koulutuksia on järjestetty ohjelmakauden aikana:

- VertaisVeturi -koulutus, (8 henkilöä) sosiaali- ja terveystoimen sekä liikuntatoimen yhteistyöllä.
- Ulkoiluystäväksi iäkkäälle -koulutus, (7 henkilöä).
- liikunnanohjaaja on pitänyt kansalaisopiston ryhmien ohjaajille koulutuksen, jossa on käyty läpi liikkumiskyvyn testaamista (2018 syksy)

Onnistuminen

- ✓ Kunnassa on pystytty hyvin hyödyntämään pääosin suomenkielisiä koulutuksia ja kouluttamaan edelleen paikallisia toimijoita iäkkäiden terveysliikuntaan.

Yhteystiedot:

Ida Hautaoja, liikunnanohjaaja, ida.hautaoja@narpes.fi
Ann-Katrin Lindström, kuntoutusohjaaja ann-katrin.lindstrom@narpes.fi
Annica Eklund, rehtori, aikuisopisto, annica.eklund@narpes.fi
Gun Forsman, vanhusneuvoston puheenjohtaja, gunhelene.forsman@gmail.com
Jenny Björndahl-Öhman, vanhuspalvelupäällikkö, jenny.bjorndahl-ohman@narpes.fi (toimivapaa 2019)

Minna Säpyskä-Nordberg, Närpiön mentori, Ikäinstituutti
minna.sapyska-nordberg@ikainstituutti.fi